

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

Tel. 827 42 02

Fax. 827 64 53

Warszawa, 20 lipca 2000 r.

34773

RPO/316659/99/II/PS

Pan
Marek Biernacki
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Szanowny Panie Ministrze

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 września 1990 r. w sprawie określenia przypadków oraz warunków i sposobów użycia przez policjantów środków przymusu bezpośredniego (Dz. U. Nr 70, poz. 410 z późn. zm.) znowelizowane rozporządzeniem z dnia 7 marca 2000 r. (Dz. U. Nr 16, poz. 206) definiuje w przepisie § 15a ust. 1 pojęcie : "pociski niepenetracyjne" i określa broń przeznaczoną do ich użycia.

Wątpliwości nasuwa jednak unormowanie zawarte w § 1 pkt 3 cyt. rozporządzenia z dnia 7 marca 2000 r. wprowadzające w § 15 a ust. 2 pkt 4 znowelizowanego rozporządzenia zapis zezwalający organom policji na użycie niepenetracyjnych pocisków w przypadkach zbiorowego zakłócenia porządku publicznego. Wydaje się, że jest to nieprecyzyjne sformułowanie dla wskazania sytuacji, w której może być podjęta interwencja policjantów przy użyciu jednego z najdrastyczniejszych środków przymusu bezpośredniego.

Przepis § 15a ust. 2 pkt 1-3 stanowi, iż użycie przez funkcjonariuszy policji pocisków niepenetracyjnych może nastąpić w przypadkach odpierania czynnej

napaści, gwałtownego zamachu na mienie i bezpośredniego, bezprawnego zamachu przeciwko życiu lub zdrowiu ludzkiemu albo w pościgu za sprawcą takiego zamachu, przy czym przepis ten nie określa czy zagrożenia dla dóbr chronionych prawem mają pochodzić ze strony pojedynczych, czy też wielu osób. W tym kontekście, użyte w omawianym przepisie § 15a ust. 2 pkt 4 sformułowanie o możliwości użycia przez funkcjonariuszy policji pocisków niepenetracyjnych w przypadku "zbiorowego zakłócenia porządku publicznego" wydaje się zbędne i stwarza możliwość zbyt szerokiej interpretacji tego unormowania. W praktyce przepis ten mógłby bowiem stanowić podstawę do użycia przez policjantów kul gumowych w sytuacjach, gdy nie dochodzi do naruszeń porządku prawnego przewidzianych w § 15 a ust. 2 pkt 1-3 rozporządzenia.

Zwraca nadto uwagę fakt, iż określając przypadki użycia przez policjantów innych niż wyżej wymieniony środków przymusu bezpośredniego, rozporządzenie nie przewiduje możliwości wykorzystania ich gdy następuje zbiorowe zakłócenie porządku publicznego co może sugerować, że w przypadku takiego zbiorowego zakłócenia jedynym środkiem przymusu pozostającym w dyspozycji funkcjonariuszy jest zastosowanie gumowych kul. Takie nieprecyzyjne ujęcie przypadków stosowania pocisków niepenetracyjnych jako środka przymusu bezpośredniego, pozostaje w sprzeczności z przepisem art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. Nr 30, poz. 179 z późn. zmianami) stanowiącym, iż policjanci mogą stosować jedynie środki przymusu bezpośredniego odpowiadające potrzebom wynikającym z istniejącej sytuacji i niezbędne do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom.

Ponadto wątpliwości może nasuwać zgodność omawianego unormowania z aktami prawa międzynarodowego dotyczącymi kwestii stosowania środków przymusu, w szczególności zaś z określoną w art. 3 Kodeksu postępowania funkcjonariuszy porządku prawnego (Rezolucja 34/169 Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych z 1979 r.) zasadą używania przez funkcjonariuszy porządku prawnego siły wyłącznie w wypadku absolutnej konieczności i tylko w granicach niezbędnych do wypełnienia swego obowiązku.

Przekazując powyższe uwagi uprzejmie proszę Pana Ministra o zajęcie stanowiska wobec poruszonych zagadnień, a także - w przypadku podzielenia przedstawionych przeze mnie wątpliwości - rozważenie podjęcia stosownych działań legislacyjnych.

Łączę wyrazy szacunku

/-/ prof. dr Andrzej Zoll